

थाक्रे गा.वि.स.मा दलित महिलाहरुको आर्थिक, सामाजिक र राजनैतिक
बहिष्करण र यसका कारणहरु

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र केन्द्रीय विभागमा समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर
तहको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको लागि समाजशास्त्र केन्द्रीय विभागमा प्रस्तुत
शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता
नर्मदा अर्याल
रजिष्ट्रेशन नं.६-१-३८-८२१-२०००
परिक्षा रोल नं.२८१०३०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
समाजशास्त्रकेन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं
२०७२

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रिय विभाग
विश्वविद्यालय क्याम्पस, कीर्तिपुर, काठमाडौं

सिफारिश-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालयद्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम अनुसार स्नातकोत्तर तहको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नको निमित्त मेरो निर्देशनमा रहि नर्मदा अर्यालले “थाक्रे गा.वि.स मा दलित महिलाहरुको आर्थिक, सामाजिक र राजनैतिक बहिष्करण र यसका कारणहरु” शीर्षकको शोधपत्र तयार गरेको प्रमाणित गर्दै उक्त शोधपत्रको अन्तिम मूल्याङ्कनका लागि शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति:

.....

डा. टिकाराम गौतम

(शोध निर्देशक)

समाजशास्त्र केन्द्रिय, विभाग

विश्वविद्यालय क्याम्पस

कीर्तिपुर, काठमाडौं ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रिय विभाग
विश्वविद्यालय क्याम्पस, कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृती पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहका निम्ती नर्मदा अर्यालद्वारा तयार पारिएको शोधपत्र “थाक्रे गा.वि.स मा दलित महिलाहरुको आर्थिक, सामाजिक र राजनैतिक बहिष्करण र यसका कारणहरु” स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उपयुक्त ठहरिएकाले स्वीकृती प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

विभागीय प्रमुख

.....
प्रा. डा. तुल्सीराम पाण्डे

शोध निर्देशक

.....
डा. टिकाराम गौतम

बाह्य निरीक्षक

.....
.....

मिति:

समर्पण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गतको क्याम्पसबाट समाजशास्त्र विषयका स्नातकोत्तर तहको आंशिक पत्रको परिपूर्तिको लागि तयार पारिएको प्रस्तुत शोधपत्र म मेरो आदरणीय बुबा, उत्तम प्रसाद अर्याल र मेरी ममतामयी आमा सीता अर्याललाई समर्पण गर्न चाहन्छु

नर्मदा अर्याल

२०७३/३/२०

घोषणा

म नर्मदा अर्याल यस पात्रको शोधकर्ताको हैसियतले यो शोधपत्र अन्य डिग्री प्राप्तिको लागि यसको प्रयोग गरेको छैन र गर्ने पनि छैन

.....

नर्मदा अर्याल

मिति:.....

विषय सूची

परिच्छेद एक: परिचय	१-७
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	३
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	५
१.४ अध्ययनको महत्व	६
१.५ अध्ययनको संगठन	७
परिच्छेद दुई: सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन	८-१४
२.१ दलित र दलित महिला	८
२.२ बहिष्करण	११
परिच्छेद तिन: अध्ययन विधि	१५-१८
३.१ अध्ययन क्षेत्रको छनोट र त्यसको औचित्य	१५
३.२ अनुसन्धान ढाँचा	१६
३.३ नमुना छनोट	१६
३.४ तथ्याङ्कका स्रोतहरू	१६
३.५ तथ्याङ्कको सङ्कलन विधि	१७
३.५.१ अन्तर्वार्ता सूची	१७
३.५.२ अवलोकन	१७
३.६ तथ्याङ्क प्रस्तुतिकरण तथा विश्लेषण	१८
३.७ अध्ययनका सीमा	१८
अध्याय - चार : दलित महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक र राजनैतिक अवस्था	१९-४९
४.१ दलित महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक र राजनैतिक अवस्था	१९
४.१.१ जनसंख्या	१९
४.१.२ छनोट गरिएका दलित महिलाहरूको जातीय विवरण	२२

४.१.३ थाक्रेको दलित महिलाहरुको सामाजिक अवस्था	२२
४.१.४ शिक्षा	२३
४.१.५ धर्म	२५
४.१.६ भाषा र संस्कार	२७
४.१.७ थाक्रेका दलित महिलाहरुको आर्थिक अवस्था	२७
४.१.८ पेशा	२८
४.१.९ पशुपालन	२९
४.१.१० जमिनको वर्गीकरण	३०
४.१.११ खाद्यान्न परिपूर्तिको स्थिति	३२
४.१.१२ नगद आम्दानीको अवस्था	३३
४.१.१३ दलित महिलाहरुको राजनैतिक अवस्था	३५
४.१.१४ दलित महिलाहरुको बहिष्करणको अवस्था	३९
४.२ दलित महिलाहरुको बहिष्करणका कारणहरु	४०
४.२.१ सामाजिक कारण	३९
४.२.२ आर्थिक कारण	४२
४.२.३ राजनैतिक कारण	४३
४.२.४ सांस्कृतिक कारण	४३
४.२.५ शैक्षिक कारण	४४
४.२.६ धार्मिक कारण	४४
४.२.७ गरिबी	४५
४.२.८ कानून व्यवहारमा लागू नभएको कारण	४६
४.२.९ जागरुकताको कमी	४६
४.२.१० थाक्रेका दलित महिलाहरुको सामाजिक बहिष्करण	४७
४.६ दलित महिलाहरुको आर्थिक बहिष्करण	४८
४.७ दलित महिलाहरुको राजनैतिक बहिष्करण:	४९
अध्याय - पाँच : सारांश र निष्कर्ष	५०-५४
५.१ सारांश	५०
४.२ निष्कर्ष	५२

सन्दर्भ सामग्रीहरू

अनुसूची

तालिका सूची

	पृष्ठ संख्या
तालिका नं. ४.१ : नमुना छनोट गरिएका थाक्रका दलित परिवारले पारिवारिक संरचना	१९
तालिका नं. ४.२ : नमुना छनोटमा परेका थाक्रकाको उमेरगत संरचना	२१
तालिका नं. ४.३ : नमुना छनोट गरिएका दलित महिलाहरूको जातीय विवरण	२२
तालिका नं. ४.४ : दलित महिलाहरूको साक्षरताको स्थिति	२४
तालिका नं. ४.५ : जाती अनसार दलित महिलाको साक्षरताको स्थिति	२४
तालिका नं. ४.६ : थाक्रका दलित महिलाहरूको धर्मको विवरण	२६
तालिका नं. ४.७ : महिलाहरूको पेशाको विवरण	२८
तालिका नं. ४.८ : दलित परिवारमा पशुपालनको स्थिति	२९
तालिका नं. ४.९ : दलित जातिमा जमिनको विवरण	३०
तालिका नं. ४.१० : दलित महिलामा जग्गाको स्वामित्वको विवरण	३२
तालिका नं. ४.११ : दलित जातिमा खाद्यान्न परिपूर्तिको स्थिति	३४
तालिका नं. ४.१२ : दलित महिलाहरूको वार्षिक नगद आमदानीको विवरण	३४
तालिका नं. ४.१३ : दलित महिलाहरूमा ऋण लिने र दिनेको संख्या	३५
तालिका नं. ४.१४ : नेता बन्न रहर भएका दलित महिलाको विवरण	३६
तालिका नं. ४.१५ : चुनावमा भोट हाल्ने विवरण	३७
तालिका नं. ४.१६ : राजनितिक दलको सदस्यता लिएको विवरण	३८
तालिका नं. ४.१७ : दलित महिलाहरूको बहिष्करणका कारणहरू	४१